

نویسندگان باید مخاطب محور باشند

پای صحبت علی اکبر شایسته‌نژاد، عضو گروه داوران حوزه تفسیر و ترجمه

علی اکبر شایسته‌نژاد، عضو گروه داوران حوزه تفسیر و ترجمه بزرگ سالان است. به باور وی تولید آثار تکراری در برخی زمینه‌ها و کمبود کتاب در برخی زمینه‌های دیگر از مشکلات حوزه نشر آثار قرآنی است. از سویی اعتقاد دارد که نویسندگان این آثار مخاطب محور نیستند و خودشان هم نمی‌دانند مخاطب کتاب‌شان کدام گروه‌اند و چه ویژگی‌هایی دارند. بنابراین ابتدا و قبل از هر اقدامی باید نیازسنجی جامعی از نیازهای دانش‌آموزان و معلمان صورت گیرد و متناسب با این نیازها، محتوای مناسب تولید شود.

به این موضوع بپردازیم باید بگوییم دانش‌آموزان به مطالبی نیاز دارند ولی ما سازوکارهایی را که برای تعالی و تربیت‌شان لازم است ارائه نمی‌کنیم، برعکس هر چه را خودمان صلاح می‌دانیم برای‌شان بیان می‌کنیم. به نظرم باید در این زمینه نظرسنجی جامع و علمی انجام شود به طوری که نیازهای مخاطبان در هر دوره تحصیلی و نیز همکاران فرهنگی در رشته‌های گوناگون استخراج شود سپس محتوایی بسیار مناسب برای آن‌ها تولید کنیم.

از سوی دیگر امروزه مخاطبان حوصله آثار حجیم را ندارند پس باید کتاب‌های کم حجم فراهم شود. اگر چنین کارهایی صورت گیرد می‌تواند مفید باشد و سیر مطالعاتی برای دوره‌های تحصیلی مختلف را سازمان دهد. اگر فرهنگ قرآن را براساس نیازها تعیین کنیم خیلی مفیدتر از کارهای تکراری خواهد بود.

← یکی از اهداف جشنواره، هدایت ناشران به سوی تولید آثار مناسب است. فکر می‌کنید چگونه می‌توان به این هدف دست یافت؟

این هدف مقدس است. اما آنچه در بازار کتاب قابل مشاهده است این است که ناشران یا کتابی را تولید می‌کنند که بازار فروش داشته باشد یا اینکه کتاب کمک‌درسی باشد. یعنی استاد یا معلمی آن کتاب را معرفی کند. چرا که رویکرد جامعه به کتاب‌خوانی ضعیف است و در سبب کالای خانواده جایی برای کتاب و مطالعه پیش‌بینی نشده است. دو کار به‌طور هم‌زمان می‌تواند به تحقق این اهداف کمک کند. یکی اینکه خط مشی به ناشران ارائه شود و کتاب‌هایی که در این راستا هستند برای مدارس خریداری شود. از سوی دیگر خانواده‌ها برای مطالعه تشویق شوند که لازمه آن کتاب‌های کم حجمی است که خواننده را به مطالعه ترغیب کند. این دو در کنار هم می‌توانند قرار گیرند و زمینه را برای رسیدن جشنواره به هدفش فراهم کنند. البته این هدف در کوتاه مدت به دست نمی‌آید. ما روندی را طی کرده‌ایم که کتاب‌خوانی را کند کرده است اکنون هم که کتاب‌های مجازی فراوان است، هر چه بتوانیم حجم کتاب‌ها را کم و تشویق‌ها را بیشتر کنیم یقیناً موفق‌تر خواهیم بود ■

← روند داوری در گروه شما چگونه بود؟

یکی از ملاک‌های مهم ما در داوری تألیفات، نوآوری به معنای تولید علم است که ما به آن توجه کردیم. ملاک‌های دیگری از قبیل برقراری ارتباط با مخاطب هم مهم بود. یعنی اثر خیلی با شرایط و نیازها و خواسته‌های افراد بیگانه نباشد. کتاب‌هایی که در این جشنواره بررسی می‌شوند مخاطبان مشخصی دارد. از این رو این ملاک هم برای ما بسیار اهمیت داشت که به مسائل اساسی دانش‌آموزان و معلمان پاسخ دهد.

دانستن برخی مسائل خیلی خوب است اما ندانستن‌شان ضرری نمی‌رساند. ولی برخی دیگر از مطالب را مخاطب حتماً باید بداند و به کار ببرد. که وجود این مطلب در آثار هم از ملاک‌های ما بود. علاوه بر این‌ها خوش‌ساخت و خوش‌نوشت بودن کتاب‌ها و سازمان‌دهی معرفتی آن‌ها در ارزیابی کتاب‌ها مدنظرمان بود.

← با توجه به این معیارها کتاب‌ها را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

نویسندگان معمولاً مخاطب محور نیستند. یعنی قبل از اینکه کتاب را بنویسند نمی‌دانند مخاطب اثرشان کیست یا خودشان برای مخاطب خاصی کتاب نمی‌نویسند. بنابراین ابتدا باید کتاب‌ها را پالایش می‌کردیم که بدانیم برای چه مخاطبی نوشته شده است و به چه سبکی مربوط می‌شود. برخی کتاب‌های بررسی شده تخصصی، برخی مناسب دانشجویان و برخی کاملاً علمی هستند.

← با توجه به اینکه مخاطب آثاری که در این جشنواره بررسی می‌شوند و نیازهای آن‌ها مشخص است، فکر می‌کنید این کتاب‌ها نیازهای آن‌ها را برآورده می‌کند؟

در میان کتاب‌های بررسی شده کتاب‌هایی وجود دارد که مفید هستند و می‌توانند نیاز مخاطب را برآورده کنند.

← پیشنهاد شما برای ارتقای کیفیت کتاب‌های این حوزه چیست؟

یکی از مشکلات جامعه، نشر آثار تکراری است. مثلاً در زمینه‌هایی ده‌ها و صدها عنوان کتاب وجود دارد و در برخی زمینه‌های دیگر کاملاً خلأ وجود دارد. اما اگر بخواهیم در حیطه آموزش و پرورش